

Premium

První zkušenost s recyklací materiálu z vysloužilé budovy: Nikdo ho nechtěl

Tomáš Cafourek
1. února 2024

Dát nový život betonu a sádrokartonu z holešovické kancelářské budovy Merkuria, se rozhodla stavební společnost Skanska. Před dvěma lety osmipatrovou budovu z roku 1971 začala kompletně rozebírat a v prvním tuzemském projektu vyzkoušela jednu z cest, jak snižovat emise oxidu uhličitého při výstavbě. Firma popsala zkušenosti s prvním projektem na opětovné využití stavebních materiálů z demolice.

Plány Skansky počítaly s tím, že bude možné znovu využít zhruba osmdesát procent

původních stavebních materiálů, které by jinak skončily jako odpad. Dohromady asi 14 tisíc tun. Nyní firma připouští, že zkoušet cirkulární ekonomiku v praxi je za současných podmínek velmi obtížné.

Česká legislativa na použité stavební materiály hledí jako na odpad, a nikoliv jako na výrobní surovinu. To komplikovalo spolupráci třeba se zahraničními partnery.

„Měli jsme spoustu materiálu, který se dal znovu použít. Testovali jsme ho na obsah nebezpečných složek, měli jsme detailní analýzu, co je uvnitř, a stejně ho nikdo nechtěl,“ popisuje zkušenost manažerka udržitelnosti Skansky Eva Nykodymová.

Rozbory byly důležité, protože od sedmdesátých let minulého století se citelně zvýšily nároky na zdravotní bezpečnost stavebních materiálů. Skanska z budovy Merkurie nejdříve odstranila azbest, který se už nesmí používat. Nutné bylo vyloučit i další látky, které nesplňují dnešní normy – namátkou třeba ty, které se tehdy používaly jako protipožární pojistka pro zpomalování hoření.

Vědci hledají inspiraci ve starověkých stavbách. Mohou přispět k udržitelnosti

Rozemlít beton a v požadované frakci jej opět vrátit na stavbu, to je technologie, kterou výrobci i stavební firmy technologicky zvládají. „Chtějí ale pracovat hlavně s vlastním materiálem,“ dodala Nykodymová.

Velkou část materiálu z Merkurie se nakonec podařilo do stavebního procesu vrátit. Sto padesát tun například recykloval jeden z největších výrobců stavebních materiálů v Česku, francouzský koncern Saint-Gobain.

Je to nicméně jen malý zlomek objemu přírodních materiálů, které firma nahrazuje recyklátem. V roce 2022 například spotřebovala 350 tisíc tun recyklátu.

Většímu zapojení firmy do nového projektu bránila mimo jiné ekonomika současných výrobních procesů. „Umíme recyklovat cokoliv, ale neumíme to zaplatit. Náklady jsou tak obrovské, že potřebujeme součinnost celého sektoru – jak developerů, tak státu,“ uvedl marketingový ředitel tuzemského zastoupení Saint-Gobain Jakub Benda.

Stavební suť není jen odpad. Recyklovaný beton je lehčí a líp izoluje

Než aby materiál skončil na skládce, Skanska zbylou část rozdává. V podcastu Loopa Vojty Kovala Nykodymová popsala, kde materiál skončil. Požární hadice z budovy Merkurie například putovaly dobrovolným hasičům, kteří je využívají pro výcvik dětí, zábradlí ze schodišť zase získali myslivci pro ohrazení výběhů zvěře. Dveře firma rozprodávala i jednotlivě za bazarové ceny.

Hlavní překážkou při zbavování se materiálu ovšem byl zákon o odpadech. Česká legislativa na použité stavební materiály hledí jako na odpad, a nikoliv jako na výrobní surovinu. To komplikovalo spolupráci třeba se zahraničními partnery.

Některá omezení, respektive náročné požadavky, vedla k pozastavení spolupráce s některými partnery. Ne všechny materiály je možné zpracovat na území České republiky, proto společnost hledala odběratele i v blízkosti hranic. Zde opět narazila na výzvy spojené s přeshraničním předáním odpadu, právními hledisky a logistikou,“ uvedla Skanska v představení projektu v rámci nově vzniklého materiálu Zero Carbon Roadmap. Tím se Česká rada pro šetrné budovy snaží navést tuzemské stavebnictví na cestu k nulovým emisím v roce 2050.

VIDEO: Hra o čas. Napíná cesta betonu od pískovny až po stavbu

Úprava zákona se tak stala jedním z mnoha doporučení pro českou vládu, která by měla stavebnímu byznysu pomoci. Se zbytkem si ale budou muset poradit stavitelé sami. „Hlavní lekce, kterou jsme se tady naučili, je, aby konstrukce už při výstavbě byly navrženy pro cirkulární ekonomiku,“ uvedl projektový manažer Skansky Martin Zemánek.

„Naším cílem není stavět budovy na padesát let, ale rádi bychom na víc,“ tvrdí architekt Adam Rujbr, který je podepsaný například pod novým depozitářem Východočeského muzea v Pardubicích nebo novými pavilony Fakultní nemocnice Olomouc. Jedním z faktorů dlouhověkosti budovy je možnost po desetiletích flexibilně měnit její dispozice. Nejdéle vydrží skelet budovy, vnitřní instalace jsou ale jen třeba na dvacet let. Je proto potřeba, aby bylo možné je snadno měnit bez zásahu do struktury budovy.